

Bumerang

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika beremo, da je bumerang »metalno orožje avstralskih domačinov, ki prileti nazaj, če zgreši cilj«. Na to orožje smo se spomnili, ko smo zadnje dni po bliže spremljali prve korake nove italijanske vlade v zunanji politiki, zlasti kar zadeva odnose s Slovenijo in Hrvaško. Ugotovili smo namreč, da sta odločnost in agresivnost, kot so ju napovedovali in zahtevali parlamentarci zmagovite volilne naveze s Tržaškega, dejansko že obrodili negativne sadove. Zunanje ministrstvo je pred dnevi v uradni izjavi pojasnilo, da Italija ne postavlja Sloveniji nobenega veta za njen vstop v Evropsko zvezo, temveč želi le urediti nekatere dvostranske probleme, med njimi vprašanje razlaščenega imetja nekdanjih italijanskih državljanov. Gre v bistvu za korak nazaj v primerjavi z žuganjem, ki ga je med zadnjim volilnim bojem in še do pred nekaj dnevi bila deležna Slovenija od tržaških parlamentarcev vladne koalicije ob podpori raznih nostalgikov širom po državi.

S tem seveda ni rečeno, da Slovenija »na poti v Evropo« ne bo imela več ovir. Nasprotno! Na pritisk novih podtajnikov v zunanjem ministertvu, ki prihajajo iz vrst vladne koalicije, bo vprašanje razlaščenega ali kakorkoli odvezetega ozemlja nekdanjim italijanskim državljanom v Istri ostalo na dnevnem redu in prav gotovo tudi oviralo sodelovanje ob meji, vendar je jasno, da vse to ne bo moglo zaustaviti procesa evropske integracije na strateško tako pomembnem območju stare celine.

Na daljši rok pa bosta od take politike gotovo imeli škodo obe narodni manjšini: slovenska v Italiji in italijanska v Istri.

Kar zadeva odprta vprašanja naše slovenske manjšine, je za sedanjo rimsko vlado značilno, da molči kot grob. Ne molčijo in ne mirujejo pa tržaški krogi, ki so ji zelo blizu, saj prihajajo na dan z novimi očitki, s takšnimi, kakršnih še nismo bili vajeni. Ti očitki sicer upravičeno vzbujajo posmeh, a je tudi res, da ponujajo snov za razmišljanje.

DRAGO LEGIŠA

Martin Breclj, eden od štirih slovenskih kandidatov na listi Federalizem

»V trenutku, ko se italijansko obzorje mrači, je še bolj potrebna medmanjšinska solidarnost«

Na listi Federalizem, ki bo nastopila 12. junija na evropskih volitvah, so tudi štiri slovenska imena: deželni tajnik Ssk Martin Breclj, Rafko Dolhar, Andrej Bratuž in Marjan Terpin. Bratuž kandidira tudi v severovzhodnem volilnem okrožju, Terpin pa v srednji in južni Italiji. Nosilec liste v našem volilnem okrožju, ki obsega dežele Furlanijo-Julijsko krajino, Veneto, Emilijo-Romagno ter Tridentinsko-Južno Tirolsko, je bivši beneški župan in večkratni parlamentarec v Rimu in Strasburgu Mario Rigo, na drugem mestu pa je predstavnik nemške manjšine na Južnem Tirolskem Alfons Benedikter.

Deželni tajnik Ssk Martin Breclj je v kratkem pogovoru obrazložil, zakaj se je slovenska stranka odločila za sodelovanje na tej listi, ki združuje deset političnih strank in gibanj, ter opozoril na nekatere najpomembnejše programske smernice Federalizma.

Zakaj naj bi Slovenci 12. junija volili listo Federalizem?

Rekel bi, da zato, ker je to lista manjšin in avtonomističnih gibanj, ki smo jo sooblikovali tudi Slovenci kot enakovreden partner, kot politični subjekt. Mislim, da je zlasti v sedanjem trenutku, ko se italijansko politično obzorje tako zakrbljujoče mrači, posebno pomembna medmanjšinska solidarnost. Podčrtal bi, da so tvorci te liste tudi Francozi iz Doline Aoste in Nemci iz Južne Tirolske, ki pripadajo politično zelo uveljavljenima manjšinama in imata za seboj izredno vplivni matični državi.

Poleg tega pa z glasovanjem te liste posredno izražamo nujnost, da veljajo vselej in povsod in torej tudi v našem primeru isti ev-

ropski standardi manjšinske zaščite.

Slišati je bilo očitek, da so candidature štirih Slovencev na tej listi zgolj simbolične.

Tudi, če bi bile zgolj simbolične, bi bile vseeno pomembne,

Pomembni razsodbi Deželnega upravnega sodišča

Škodo je treba poravnati

Po razsodbah Deželnega upravnega sodišča v Trstu bi se po daljši prekinitvi morala redno nadaljevati dela za uresničenje obrtne cone v devinsko-nabrežinski občini. Dela, ki so se bila začela na začetku maja leta 1992, oziroma sredi novembra lani, so bila prekinjena, ker je tako odredil pristojni visoki funkcionar deželne uprave, s čimer je povezan tudi kasnejši ukrep devinsko-nabrežinske občinske uprave. To je tedaj vodila prefektorna komisarka.

Ko smo kot domačini po bliže spremljali celotno zadevo in zlasti prebirali povečini hudo pristransko pisanje italijanskega dnevnega tiska, smo se

predvsem spraševali, ali sploh še živimo v pravni državi. Obrtna cona je namreč predvidena v občinskem regulacijskem načrtu, ki določa tudi njeno lokacijo. To pomeni, da jo je predvidevala pristojna občinska in deželna oblast. Zato ravna povsem zakonito, kdor hoče v skladu s predpisi uveljaviti voljo občinskih in deželnih oblasti, kot je prišla do izraza v urbanističnem načrtu.

Razsodb Deželnega upravnega sodišča še nismo imeli priložnosti natančno pregledati in ju preučiti, vendar smo prepričani, da modrovanje pristojne sodne oblasti v bistvu ni drugačno od pravkar navedenega.

saj bi vsekakor simbolizirale dejstvo, da Slovenci smo, obstajamo in da hočemo biti enakopravni državljani Evrope. V zadnjih časih vsedrjavna sredstva javnega obveščanja veliko pišejo o našem obmejnem prostoru zaradi takomenovanega »posodabljanja Osima«. Malokdo pa ve - in to je zanimivo - da poleg italijanske manjšine v teh krajih živi tudi naša narodna skupnost. Dejstvo, da se v prvi osebi in s svojimi kandidati pojavljamo tudi v tako obsežni areni, kakršno predstavljajo evropske volitve, prav gotovo pomeni vsaj prispevek k boljšemu poznavanju naše stvarnosti, kar je prvi korak k vsestranskemu pri-

(hj) IIII

Konzorcij, ki si je zadal nalogo, da uredi obrtno cono in izvede vsa dela, ki so potrebna za njeno odprtje, je bil zaradi tako dolge prekinitve del in vsega, kar je bilo v zvezi s to prekinitvijo, hudo oškodovan, predvsem seveda materialno, saj ostale škode sploh ni mogoče poravnati. Zato menimo, da bi moral tisti, ki je povzročil tolikšno škodo, zanj tudi odgovarjati in jo poravnati.

Zadeva z obrtno cono v devinsko-nabrežinski občini je seveda preveč važna, da bi jo lahko odpravili z nekaj vrsticami. Zato se bomo k njej vrnili.

D.L.

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 2. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Franja Bojc-Bidovec: »Ni neskončnih poti«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ PETEK, 3. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Franja Bojc-Bidovec: »Ni neskončnih poti«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Otroški radijski tednik« (Zlata Jurin); 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 4. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila; 12.00 Krajevne stvarnosti: »Ta rožajanski glas« — oddaja iz Rezije; 12.45 Krajevne stvarnosti: Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 Tisoč let naših prednikov; 16.15 Glasba za vse okuse; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Janez Povše: »Prosim, vprašajte berlinski zid!«.

■ NEDELJA, 5. junija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Ko se zemlji zavrti, ni zmeraj tako hudo« (Marko Sosič); 11.20 Filmi na ekranih; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Srednjeevropski radijski obzornik; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Nebesa«; 17.30 Šport in glasba.

■ PONEDELJEK, 6. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: Na bregovih Vardarja; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Franja Bojc-Bidovec: »Ni neskončnih poti«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Julius Kugy: Slovenske gore, slovenski ljudje; 15.30 Mladi val (Ena pesem, en spomin; Hit Parade); 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Marta Ivašič: Šolski prijatelj.

■ TOREK, 7. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Skozi tančico molka; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Franja Bojc-Bidovec: »Ni neskončnih poti«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Popoldanski potpuri; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Nebesa«.

■ SREDA, 8. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Srednjeevropski radijski obzornik; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Franja Bojc-Bidovec: »Ni neskončnih poti«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Literarne podobe: »13 za 13« — trinajst oddaj za trinajst slovenskih sodobnih romanov.

»V trenutku, ko se italijansko...«

◀▶▶▶

znanju, h kateremu kot skupnost težimo.

Seveda pa je tudi od števila volilcev odvisno, koliko bo naša kandidatura zgolj simbolična. Ko bi uspeli zbrati na enem našem kandidatu kakih 15 do 20 tisoč preferenc, kar ni absolutno nemogoče, bi v tej volilni navezi imeli skorajda zajamčenega zastopnika v Strasbourgju.

Kakšna je vaša ideja federalizma, na katerega se tako glasno sklicuje tudi Severna liga?

Naša lista Federalizem se ne zavzema za ustanovitev takoimenovanih »makroregij«, kakršne si zamišlja Severna liga, pa tudi na primer Fondazione Agnelli. Po našem mnenju bi se lahko z uresničitvijo takšne ideje ponovila nevarnost centralizma, pa čeprav nekoliko manjših razsežnosti. Lista Federalizem se zavzema bolj za okrepitev avtonomij obstoječih dežel in občin. Ideja o »makroregijah« v resnici niti ni zakoniti otrok pravega federalizma, temveč bolj izraz nekaterih separatističnih teženj, ki s pravim federalizmom nimajo veliko opraviti.

Bi to misel lahko natančneje obrazložil?

V federalizmu ne gre toliko za to, da bi razbijali obstoječe države in da bi na njihovih razvalinah ustvarjali nove. Gre bolj za to, da bi racionalno porazdelili pristojnosti med različne ravni državne uprave, pri čemer velja načelo, da se pripišejo višjim ravnam le tiste pristojnosti, ki jih nižje ne morejo učinkovito upravljati. Federalistična ideja torej ne šibi državne enotnosti, temveč jo celo krepi. Država, ki se ukvarja z vsem ali skoraj vsem, je v resnici šibka. Močna postane takrat, ko ima omejene, a jasne pristojnosti.

Zanimiva informacija o Slovencih v Milanu

Prejeli smo naslednje tiskovno poročilo, ki ga objavljamo.

(Ur.)

Svojo redno sejo je pred nedavnim deželni odbor Svetovnega slovenskega kongresa za Furlanijo Julijsko krajino obogatil s prisotnostjo prof. Marjete Badalič, prevajalke in predstavnice Slovencev v Milanu. Na ta način je prišlo do zanimivega in poglobljenega srečanja med predstavniki Slovencev iz Furlanije Julijske krajine in tistimi iz Lombardije. Prisoten je bil tudi škofov vikar g. Oskar Simčič, ki že od leta 1980 enkrat mesečno vzdržuje z rojaki v Milanu verske in vsesplošne stike. Po zaslugi obeh se je slika Slovencev v Milanu zelo lepo in jasno zarisala. Te naše ljudi lahko razdelimo v dve veliki skupini: prva je po letih nekoliko starejša, v glavnem so to Primorci, ki so prišli v Milan med obema vojnama. Za to skupino je značilno, da si želi družbenih in kulturnih srečanj in da se zdaj v večjem zdej v manjšem številu srečuje pri redni mesečni slovenski maši. V tej skupini so tudi Benečani kakor tudi nekaj uspešnih poslovnih ljudi, ki so se uveljavili na zahtevnem milanskem tržišču. V tej zvezi velja omeniti celo vrsto kulturniških skupin, ki so obogatile srečanja v cerkvi sv. Rešnjega telesa ob parku Sempione.

Druga skupina je v nekem smislu modernejša, v glavnem je prišla v Milan zaradi poslovnih razlogov, je iz Slovenije in z njo bolj ali manj redno vzdržuje stike ali si vsaj želi večjih stikov. Za to skupino je značilno, da je izrazito poslovno obarva-

na in da si zaradi tega želi tudi s strani SSK konkretnih pobud in možnosti za sodelovanje z matico, pa tudi z drugimi Slovenci, ki živijo in delujejo v Lombardiji. Prof. Marjeta Badalič je izrazila mnenje, da bi morali v mestnem središču nujno ustanoviti sedež, s pomočjo katerega bi lahko povežemo Slovence, to pa je težje, kot bi kazalo na prvi pogled. Podjetja se bojujejo, da bi se takšen sedež spremenil v nekakšno konzularno čakalnico. Toda brez sedeža ne bo šlo, zato bo treba vztrajati pri ustreznih slovenskih matičnih institucijah, da bi omogočile bolj organizirano življenje svojih rojakov v Milanu in Lombardiji. Razveseljivo v tej zvezi je, da se bo prof. Marjeta Badalič udeležila drugega svetovnega zasedanja SSK 23. in 24. junija na Dunaju.

Deželni odbor SSK za FJK je tudi dokončno določil svoje delegate za to zasedanje. To so Bojan Brezigar, Ravel Kodrič, Majda Kaučič-Baša, Mitja Bitežnik in Giorgio Banchig. Ob koncu lepega srečanja v prostorih »Palace Hotela« v Gorici je predsednik deželnega odbora SSK Ravel Kodrič razgrnil del prihodnjega programa in nekaj zanimivih pobud, med katerimi je na prvem mestu svetovno zasedanje na Dunaju.

Nenazadnje pa velja še povedati, da je sestanek deželnega odbora Svetovnega slovenskega kongresa pozdravil tudi gost iz ZDA, sicer tržaški rojak Hilarij Rolih, ki se bo v imenu ravnokar ustanovljene konference SSK za ZDA udeležil svetovnega junijskega zasedanja na Dunaju.

Ssk zaskrbljena zaradi stopnjevanja napetosti med Italijo in Slovenijo

Ssk izraža zaskrbljenost zaradi stopnjevanja napetosti med Italijo in Slovenijo. Čudimo se, piše v tiskovnem poročilu stranke, da je zunanji minister Martino v odnosih s Slovenijo izbral pot, ki prav gotovo ni v skladu s prijateljskim sosedstvom in z duhom evropskega sodelovanja.

Tudi Ssk je že izrazila bojazn, da bo prisotnost neo ali post fašistov v vladni koaliciji negativno vplivala na procese utrjevanja mirnega in enakopravnega sožitja v našem obmejnem prostoru ter na odnose s sosedi, podobno kot to prisotnost ocenjujejo številne evropske države. Ssk kljub temu poudarja, da je nujen demokratičen dialog na institucionalni ravni in v tem duhu je deželni tajnik Martin Breclj v preteklih dneh pisal ministrom za dežele Giuliano Urbaniju, za notranje zadeve Robertu Maroni in za zunanje zadeve Antoniu Martinu, ter jim, po dosegu zaupnice v parlamentu, voščil dobro delo. V pisnih pa Breclj ministre tudi opozarja na odprte probleme slovenske manjšine, v prvi vrsti na potrebo po čimprejšnji odobritvi pravičnega zakona za globalno zaščito slovenske manjšine, ki naj bo v skladu z republiško ustavo ter z mednarodnimi obvezami Italije. Krajši dopis s podobno vsebino je deželni tajnik Ssk poslal tudi predsedniku vlade Silviu Berlusconi, kateremu je sicer obsežneje pisal že poprej v fazi sestavljanja nove vlade.

Bumerang

◀▶▶▶

Od odločnejše in agresivne zunanje politike rimske vlade si gotovo ne morejo obetati nič dobrega Italijani v Istri, predvsem tisti na ozemlju Hrvaške. Kam vse vodi odklon od politike sožitja in sodelovanja, razumevanja in spoštovanja med različnimi narodnostnimi skupnostmi, se lahko na lastne oči prepričamo v krajih, ki niso daleč od nas. Koristi italijanske manjšine v Istri bi zahtevale, da se njena še odprta vprašanja začnejo urejati in reševati s pogovori med vlada mi vseh prizadetih držav, ob sodelovanju manjšinskih predstavnikov. Vsako drugačno ravnanje bo gotovo delovalo kot bumerang. Prvi dokaz za to je umikanje Farnesine, ki smo ga omenili na začetku.

DAROVI IN PRISPEVKI

V spomin na Franca Jezo daruje H.P. 100.000 lir za tiskovni sklad Nova lista.

Še ni zadostnih jamstev za pomiritev v Bosni

Združitev na vrhu, nova muslimansko-hrvaška federacija, ki je nastala na podlagi washingtonskega in dunajskega dogovora, še ne pomeni, da so ljudje, Muslimani in Hrvati, čez noč pozabili na dočerašnje sovraštvo. Medtem ko so se v Sarajevu na ustavodajni skupščini dogovorili o novem vodstvu federacije, za začasnega 6-mesečnega predsednika je bil izvoljen Hrvat Krešimir Zubak za podpredsednika pa Musliman Ejup Ganić, se v Mostarju Muslimani in Hrvati še dalje mrko spogledujejo. V Hercegovini in osrednji Bosni so se v preteklem letu odnosi med nekdanj prijateljskima narodoma najbolj skrhal

ško marko pa je 4 kune za eno marko. Hrvaško gospodarstvo, ki je zaradi vojne in skrajno naelektrnega političnega položaja v dokajšnji krizi, upa, da bo zamenjava denarne enote poživila ekonomski razvoj.

Istovrstno je potekla druga obletnica uvedbe sankcij proti srbsko-črnogorski federaciji. Združeni narodi so se za kaznovanje odločili potem, ko so v zadnjih dneh maja 1992 srbske granate pobile 16, ranile pa preko 100 Sarajevčanov. Bil je to prvi od tolikih množičnih pokolov nedolžnih civilistov. Kljub sankcijam je Miloševićev režim ostal na vladi, lahko bi celo dejali, da se je utrdil, saj se je srbska javnost na ta način uprla svetu. Preživeli smo sankcijam navkljub, poudarjajo v Beogradu. Preživel je režim, dokaj slabše pa ljudje, ki so v teh dveh letih izčrpali tudi zadnje rezerve, potrosili za prehrano še zadnje prihranke.

Saša Rudolf

* * *

Predsednik slovenske vlade Janez Drnovšek je sprejel odstop notranjega ministra Bizjaka. Predlagal je, naj njegovo mesto prevzame podtajnik v notranjem ministrstvu Šter.

Predsednik republike Slovenije Kucan je odpovedal obisk v Zagrebu, kjer bi se moral srečati s hrvaškim predsednikom Tudjmanom. Odnosi med republikama so se zaostri, potem ko so Hrvati po daljši prekinitvi nadaljevali z gradnjo novega prehoda pri Sečovljah. Tu državna meja še ni natančno začrtana.

»Bolečina nedoživetega« ob Minattijevi 70-letnici

»Bolečina nedoživetega« je naslov najnovejše knjige zbranega dela pesnika Ivana Minattija, ki praznuje letos 70-letnico. Delo so prejšnji teden predstavili tudi v Tržaški knjigarni. Njegove poezije sta v slovenščini in italijanščini prebrali Milica Kravos in Patrizia Vascotto, o literarnem zakladu, ki ga je Minatti ustvaril v teh letih, pa je spregovoril prof. Borisa Paternu, avtor spremne besede k antologiji. Knjigo je izdala Mladinska knjiga iz Ljubljane.

Na sliki: (foto D. Križmančič) pesnik Ivan Minatti in recitatorki

Do glasovanja manjkata le dobra dva tedna »Slovenska skupnost iz Gorice gre na volitve dobro pripravljena«

Iztekajo se zadnji dnevi pred volitvami, ki bodo v občinah Gorica in Krmin. Točen datum je nedelja, 12. junija. Slovenska skupnost se je, kot znano, odločila za volilno navezo z gibanjem Cittadini per l'Isontino (Državljeni za Posočje). Gre za tranzverzalno skupino, v kateri so posamezni občinski svetovalci strank, ki danes ne obstajajo več. Pomembno je, da so odprti tudi do vprašanja slovenske narodnostne skupnosti, kot je to mogoče reči tudi za županskega kandidata Bruna Crocettija. Nosilec liste za Slovensko skupnost je za volitve v Gorici Bernard Špacapan.

»Mirno lahko rečem, da gre Slovenska skupnost Gorica na občinske volitve in tudi na evropske volitve dobro pripravljena,« pravi pokrajinski tajnik Aleš Figelj. »Stranka je predvsem storila, kar je bilo v njeni moči. Pri tem bi omenil na prvem mestu koalicijo takomenovanih 'tranzverzalcov', s katero smo navezali stike že več kot pred poldrugim letom. Cilj te koalicije je uveljavljavitev zmerne, demokratične in življenjske politike, ki naj prinese Gorici vse možnosti za hitrejši razvoj ter preseže vsakršno ideološko soočanje in razmišljanje. Lahko bi rekli, da je koalicija, imenovana 'tranzverzala' alternativa klasičnim političnim grupacijam. Kot znano, so v njej Slovenska skupnost, Državljeni za Posočje in Progresisti. Vse tri politične sile na-

Bernard Špacapan

stopajo s svojim znakom in samostojno kandidatno listo.«

O programu te volilne naveze je tajnik Figelj predvsem dejal, da so bile znotraj te grupacije sprejete tri osnovne točke programa, ki »želijo Gorico dvigniti na raven mesta v širšem evropskem prostoru ter znotraj nje ustvariti boljše življenjske pogoje za vse prebivalce. Druga točka programa, ki je uresničena že s skupnim nastopom, je v prepričanju, da se lahko v novem času povežejo med seboj tudi različne politične sile, ki zmorejo uresničiti življenjska stališča in preseči stare ideološke sheme. Iz vsega tega izhaja še tretja točka: znebiti se je treba abstraktnega političnega razmišljanja in se končno lotiti konkretnih problemov življenja ob meji in trezno razmisliti o prihodnosti našega mesta.«

»Stranka Slovenska skupnost na ta način tudi stopa v novo obdobje,« poudarja še goriški pokrajinski tajnik Aleš Figelj, »saj mora v pametnem razmerju povezati svojo narodnostno poreklo s skrbjo za vse prebivalce mesta in nenazadnje tudi z mislijo na Evropo, ki se oblikuje pred našimi očmi. Čeprav smo znotraj slovenske manjšine edina slovenska stranka, nam to ne omogoča, da bi se lahko povezali z vsemi demokratičnimi silami za boljšo prihodnost nas vseh. To seveda ni lahko doseči in zato ni čudno, da je prav ob izteku priprav na občinske volitve prišlo znotraj 'tranzverzale' skoraj do razkroja. Če bi se kaj takega zgodilo, bi to bila velika škoda za vse nas, saj imamo realne možnosti, da pridemo do balotaže, če ne celo do končne zmage. Lahko tudi povem, da ima prav Slovenska skupnost velike zasluge, da se je 'tranzverzala' v zadnjem trenutku spet povezala in celo utrdila. Sploh pa je zelo spodbudno dejstvo, da smo Slovenci za te volitve združili naše moči in da smo tudi našli veliko italijanskih sogovornikov, ki upoštevajo potrebe in želje slovenske manjšine.«

Krožek za družbena vprašanja V. Šček iz Trsta vabi na predstavitev svojih štirih zadnjih knjig, ki bo v sredo, 8. junija, ob 18. uri v Katoliški knjigarni v Gorici. Govorili bodo predsednik krožka dr. Rafko Dolhar, prof. Marija Češcut in avtorji. Vljudno vabljeni!

Krožek V. Šček
Katoliška knjigarna

in ni pričakovati, da se bo v bližnji bodočnosti na novo skovalo stoletno komšijstvo. Po drugi strani pa tudi izvolitev novega predsedstva federacije, ki je razdeljena na osem etničnih kantonov, še ni zadostno jamstvo za pomiritev v Bosni, kakor tudi ne za polno suverenost nove državne tvorbe, ki naj bi se v bodoče združila z Hrvaško v konfederacijo. Šele ko bo jasno, kdo bo prisilil Srbe, da vrnejo dobrih 20 odstotkov s silo osvojenega ozemlja, bo morda muslimansko-hrvaška federacija resnično suverena dežela. Kontaktni odbor, v katerem so predstavniki petih velesil, je predlagal, naj bi federaciji pripadlo 51 odstotkov ozemlja nekdanje Bosne in Hercegovine, preostalih 49 pa Srbom, ki trenutno nadzorujejo nekaj nad 70 odstotkov celotnega ozemlja.

Na Hrvaškem so kar se da slovensko proslavili četrto obletnico padca komunističnega režima, ali točneje rečeno, prevzema oblasti novega Tudjmanovega režima. Za to priložnost je Zagreb zamenjal denarno enoto in na Tudjmanovo trmasto vztrajanje prevzel kuno, ki je bila denarna enota v ustaški NHD med drugo svetovno vojno. Hrvaški državni poglavar je sicer skušal prepričati tako domačo kot mednarodno javnost, da je kuna zgodovinski simbol, ki ga ne gre enačiti v Paveličevo diktaturo, vendar nikakor ni bil prepričljiv. Hrvaški dinar bo v obtoku še do konca leta, čeprav ne več kot plačilno sredstvo, pač pa ga bo moč v razmerju 4.000 din za 4 kune menjati v bankah. Razmerje z nem-

Ivo Buda, alpinist SPDT, je sprejel povabilo sorodnega društva iz Kopra

»Zame je vzpon na Anapurno 4 velik izziv in življenjska izkušnja«

Septembra bodo člani Alpinističnega odseka Obalnega planinskega društva iz Kopra odšli na visokogorsko odpravo na Anapurno 4 (7.525 m) v himalajski gorski verigi. Z njimi bo tudi Ivo Buda iz Trsta, član tukajšnjega Slovenskega planinskega društva, ki je star 20 let in študira arhitekturo v Ljubljani. V tem času sicer nima ogromno časa za študij, saj mora veliko trenirati, da bo kos zahtevnemu podvigu.

Vodja in zdravnik odprave bo Žare Guzelj, ki ima z visokogorskimi vzponi že veliko izkušenj, saj je večkrat spremljal alpiniste tudi v Himalaji. Anapurna je pogorje v centralnem Nepalju in obsega štiri gore. Prva, najvišja, ima nad 8 tisoč metrov, najnižja pa je Anapurna 4, kamor se bodo odpravili člani Obalnega planinskega društva. Tehnično pot sicer ni izredno težavna, nevarna je le zaradi izredno nestalnega vremena in močnega vetra, poleg tega pa seveda zahteva veliko pripravljenost alpinistov, saj na takšni višini tudi zaradi redkejšega zraka vsak korak neprimerno težavnejši.

O tem, kako se na ta pomemben podvig pripravlja, je v intervjuju povedal kaj več Ivo Buda.

Kdaj si se začel ukvarjati z alpinizmom in kakšne so Tvoje dosedanje izkušnje?

S tem športom sem se začel ukvarjati pred štirimi leti in to skoraj nujno. S prijatelji smo se namreč zmenili za izlet v gore in tam sem jih vzljubil. Začel sem se ukvarjati s športnim plezanjem in sem se po enem letu toliko naučil, da sem se lahko odpravil na zahtevnejše poti. Večkrat sem bil v Dolomitih, Karnijskih in Kamniških Alpah, Julijcih, pa tudi v Franciji (Verdon), na Korziki in še kje.

Doslej pa se nisem nikdar ukvarjal z višinskim plezanjem, le v Dolomitih sem si z zimskimi vzponi pridobil nekaj izkušenj z ledom in snegom.

Kako in koliko sedaj treniraš? Te je strah tako zahtevne poti?

Štiri leta alpinizma, ki jih imamo za sabo, za tak zahteven vzpon res niso dovolj dolga doba. Reči pa moram, da sem v tem času izredno intenzivno treniral. Ko sem izvedel, da bom šel v Himalajo, sem svoj trening seveda spremenil. Predvsem moram okrepiti noge. Športno plezanje, s katerim sem se doslej pretežno ukvarjal, zahteva namreč predvsem spretnost in moč v rokah. Moj trening poteka ta-

kole: med tednom, ko sem v Ljubljani, tečem vsak dan navkreber, nato pa še dvigujem uteži in hodim v hribe z obteženim nahrbtnikom.

Vzpona se ne bojim, ker prevladujejo drugi občutki, saj gre za zame povsem novo izkušnjo in torej velik izziv.

Katero smer boste ubrali, kakšne so težave pri vzponu na Anapurno 4, v čem je novost te odprave in koliko članov se je bo udeležilo?

Organizatorji so izbrali »klasično«, južno smer, ki tehnično ni zelo težavna, vendar pa je zelo dolga. Najbolj strmi del ima naklon 60. stopnj. Plezanja torej ni, pač pa samo hoja. V tem delu Himalaje pa je največji problem vreme, zato smo tudi izbrali precej dolgo obdobje - od prvih dni septembra do konca oktobra.

Odprave se bo udeležilo 10 alpinistov, obstaja pa možnost, da se mi bo iz Trsta pridružil še kdo. Novost pa bo v tem, da se bo član naše odprave Matevž Lenarčič vrgel s padalom z vrha. Če mu bo uspelo, bo to slovenski rekord, poskus pa je nevaren predvsem zato, ker je ta predel izredno vetroven.

Ivo Buda med plezanjem na Korziki

Pri vsaki alpinistični odpravi predstavljajo velik problem finančna sredstva. Kako boš uredil to vprašanje?

Res je, da vsaka taka odprava ogromno stane. Izračunali smo, da potrebuje vsak član približno 8 milijonov lir za visokogorsko opremo, ki mora biti profesionalna, za letalo in prevoz od letališča do Katmanduja do vznožja gore, za hrano in drugo. Poleg tega je treba vrh tudi »naročiti« in ga plačati, saj drugače oblasti vzpona ne dovolijo.

Zame s finančnega vidika trenutno slabo kaže, saj svojega sponzorja, ki bi mi pomagal vsaj delno kriti stroške, še iščem.

Za konec pa še vprašanje o mladih alpinistih pri Slovenskem planinskem društvu iz Trsta. So za ta šport navdušeni?

Prav sedaj poteka v Glinščici tečaj plezanja, ki se ga je udeležilo okrog 20 mladih. Kot inštruktor lahko rečem, da sem bil zadovoljen z njimi, vesel pa sem tudi bil, ker sem videl, da so bili vsi navdušeni. V plezanju se sedaj preizkušajo tudi, ko ni tečaja, čez kak mesec pa bodo odšli na izlet v Dolomite, kjer bodo izpopolnili svoje znanje.

Pogovarjala se je
Helena Jovanovič

Literarni večer na Opčinah

Slavistično društvo in Trsta, Gorice in Vidma in Zveza slovenskih kulturnih društev vabita na Literarni večer, ki bo v petek, 3. junija, ob 18. uri, v Prosvetnem domu na Opčinah. Nastopili bodo avtorji Marij Čuk, Miroslav Košuta, Feri Lainšček in Cvetka Lipuš, slavnostni gost pa bo Alojz Rebula. Ob tej priložnosti bodo podeljena tudi srebrna Cankarjeva priznanja Slavističnega društva.

Občni zbor Jadrana

V Prosvetnem domu na Opčinah je bil prejšnji teden občni zbor naše osrednje košarkarske ekipe — Jadrana. Uvodno poročilo je podal predsednik Pavel Vidoni, ki je poudaril, da mora Jadran še vedno obstati kot reprezentanca najboljših slovenskih košarkarjev. V razpravi se je večina predstavnikov raznih društev strinjala, da mora Jadran ostati vrh te naše zamejske športne piramide.

Veliko poudarka so udeleženci dali tudi mladinski košarki. Temu področju je treba posvetiti veliko pozornost, saj sloni bodočnost na njih. Da pa bo delo z mladimi čim bolj uspešno, je treba pomagati vsem tistim košarkarskim društvom, ki so v težavah tako s tehničnega kot kadrovskega vidika. Na občnem zboru je bil izvoljen tudi odbor, ki ga sestavlja 11 članov ter predstavniki društev.

Pripravili so igro »Ko žene ni«

Duhovita in prijetna uprizoritev mladih igralcev SKD I. Gruden

V prijetnem okolju domačije pri Ušajevih v Stari vasi v Nabrežini so številni udeleženci preživeli konec prejšnjega tedna prijetno uro z mladimi igralci domačega društva SKD I. Gruden, ki so pod vodstvom režiserke Maje Lapornik pripravili zabavno igrice z naslovom »Ko žene ni«. Kljub temu, da gre za amaterske igralce, so nekateri člani pokazali pravi igralski talent, pa tudi drugače je bi-

Gost večera v DSI v ponedeljek, 6. junija, bo tržaško-istrski pisatelj GUIDO MIGLIA. Začetek ob 20.30.

la predstava dodelana tako, da bi jo v prihodnje lahko predstavili tudi na kakem zahtevnejšem odru.

Zgodba je povzeta po delu avtorja Axelroda Georga. Vsebina je morda komu že znana, saj je bil po tem delu posnet tudi film, ki ima v italijansčini naslov »Quando la moglie va in vacanza«, z nepozabno in dražljivo Marilyn Monroe v glavni vlogi. Film so v Hollywoodu posneli v 60. letih, zanimivo pa je, da so na Slovenskem igro A. Georga igrali že leta 47 v Tolminu in Bovcu. Uprizorilo jo je Primorsko amatersko gledališče.

Gre za razburkano zgodbo o moškem, ki ostane sam doma, ker si je njegova žena želela na počitnice brez njega. Mučijo ga dvomi in ljubosumnje, obenem pa se mu ponujajo tudi nove priložnosti... V igri so nastopili: Aljoša Terčon, Edvin Bogatec, Valentina Visentin, Irina Čebulec, Liviana Caharija, Martina Pertot, Tomaž Caharija, Niko Pertot in Ivan Pangos. Mladi igralci so poskrbeli tudi za kostume.

Razstava in pokušnja vin v Zgoniku

V Zgoniku je bila konec prejšnjega tedna tradicionalna, letos že 30. razstava in pokušnja vin. Kot je na otvoritvi poudarila županja Tamara Blažina, je razstava gotovo prispevala k razvoju vinogradništva in kletarstva v občini. Omenila pa je tudi problematiko Kraškega parka in potrebo, da bodo bodoči park upravljali domači ljudje. Odbornik za kmetijstvo Rado Milič pa je spregovoril o kvalitetnem razvoju vin v zadnjih 30. letih in poudaril, da se številna vina lahko merijo z najboljšimi v državi in tudi v Evropi. Letos že tretje leto so razdelili raz-

stavo na dva dela, na tiste, ki ponujajo kraško belo vino oziroma teran ter tiste, ki sortirajo vina.

V konkurenci belih vin je zlato odličje prejel Janko Kocman iz Zgonika, srebro pa Stanko Milič iz Zgonika in Ervin Doljak iz Samatorce. Zlato za teran je osvojil Srečko Štolfa iz Saleža, srebro pa Mario Milič iz Repniča in kmečki turizem Colja iz Samatorce 20. V kategoriji vin z zaščitenim poreklom je zlato medaljo dobila vitovska garganja Jožka Colje iz Samatorce 21, Rado Milič iz Saleža za malvazijo, srebreno odličje pa teran Srečka Štolfe.

Poleg razstave vin so v Zgoniku poskrbeli tudi za bogat kulturni spored. Na sliki je plesna skupina iz Trbovelj (foto S. Ferrari)

Slovenska skupnost o Kraškem parku in regulacijskem načrtu

Pokrajinski odbor Slovenske skupnosti je pretežni del svoje zadnje seje, ki je bila v četrtek, 25. maja, posvetil dvema zelo aktualnima problemoma, ki sta v tem času v ospredju javnega zanimanja in poročanja tiska in drugih sredstev javnega obveščanja. Gre, kot znano, za vprašanje ustanovitve tako imenovanega Kraškega parka in za novi regulacijski načrt tržaške občine.

Glede Kraškega parka izvršni odbor osvaja temeljna izhodišča deželnega tajništva Ssk, ki jih mora Dežela upoštevati pri oblikovanju kakršnihkoli ukrepov za zaščito obsežnega kraškega območja, ki je v zadnjem času utrpelo izredno hude zunanje posege (postavitve sinhrotrona in uvedba močnih vinkulacij glede naravnega razvoja samega). Zadnji osnutek načrta za ureditev Kraškega parka predvideva sicer dve vrsti območij: tista, ki so zaradi naravnih značilnosti potrebna posebnih varstvenih ukrepov, in tista, za katera naj bi veljala nekoliko manj stroga določila. Kljub temu pa prizadeto krajevno prebivalstvo nasprotuje tako obsežnim področjem tako imenovanega predparka, ker omejujejo možnosti za njihov naravni gospodarski razvoj. Zato je še vedno potrebna velika opreznost, preden bi bile sprejete dokončne odločitve.

Podobno velja tudi glede pravkar predloženega novega regulacijskega načrta tržaške občine, o katerem bodo med drugim morali imeti možnost za razpravo in predlaganje dopolnil in pripomb krajevni sosveti pa tudi druge organizacije civilne družbe.

Z zadnje seje SKGZ

Tržaški pokrajinski odbor Slovenske kulturno gospodarske zveze je na zadnji seji z odobravanjem ocenil pristop deželne uprave k vprašanju Kraškega parka. Ni dvoma, da je sam značaj sedanje deželne koalicije odločilen pri tem, da se želi prekiniti s preteklo prakso poseganj na teritorij, od katere je imelo prebivalstvo največkrat le škodo, piše v tiskovnem poročilu organizacije.

Pokrajinski odbor SKGZ je v tem smislu podčrtal pomen dolgoletnih prizadevanj Kmečke zveze, domačih javnih uprav in Kraške gorske skupnosti, da se posegi na Krasu uredijo z upoštevanjem objektivnih potreb prebivalstva, med katere spada vsekakor tudi racionalno pojmovana zaščita narave. Če teh vztrajnih prizadevanj ne bi bilo, bi bila splošna zavest o potrebi po aktivni zaščiti še vedno nizka. Park da, torej, vendar v funkciji razvoja in ohranitve značilnosti kraškega območja. SKGZ izraža to stališče v prepričanju, da je s sedanjo deželno upravo mogoče izdelati pozitiven instrument in je v tem smislu tudi ocenila srečanje z deželnim odbornikom Ghersino.

Vsekakor so bila pozitivno ocenjena odbornikova zagotovila, da bo Kraški park načrtovala in upravljala Kraška gorska skupnost v tesnem sodelovanju z ustanovami in organizacijami naše skupnosti. Tako bo tudi Gorska skupnost z novo vlogo dobila bistveno večjo težo in se izognila nevarnosti ukinitve, ki ji je pretila že dalj časa, še pravi tiskovno poročilo.

Pokrajinski odbor je na seji ocenil tudi anketo o poznavanju polpretekle zgodovine med dijaki višjih srednjih šol, ki jo je izdelal Primorski dnevnik. Pobuda dnevnika je bila ocenjena zelo pozitivno in izraženo je bilo mnenje, da je tak pristop dobrodošel in koristen tudi glede drugih pomembnih vprašanj.

Pokrajinski odbor je nadalje izrazil zadovoljstvo, da je šolski skrbnik upošteval mnenje o potrebi po zamrznitvi načrta za racionalizacijo šol, vendar je bilo obenem podčrtano stališče, da je treba sedaj intenzivno proučevati položaj slovenskih šol in se na spremembe temeljito pripraviti.

»Evropska zveza ni gospodarska in trgovinska zadruga, temveč ustanova, ki temelji na skupnih vrednotah. Izjava podpredsednika belgijske vlade, Elia di Rupa (ta ni hotel stisniti roke italijanskemu ministru Tatarelli, pripadniku misovske stranke op. ur.) nam nudi priložnost, da ponovno poudarimo zvestobo tem vrednotam«. Tako je dejal začasni predsednik Ministrskega sveta Evropske zveze, grški socialist Joannis Haralambous na seji v Bruslju v ponedeljek, 30. maja.

NAŠE SOŽALJE

Ob smrti gospe Marije Stepančič, vdove Veljak, naše zveste naročnice, izrekamo hčerka Elidi in Štefaniji globoko občuteno sožalje

Uredništvo in uprava
Novega lista

Nenadna smrt prof. Pavla Čoka

Povsem nepričakovano je v starosti 42 let umrl prof. Pavel Čok, od letošnjega januarja dalje glavni tajnik tržaškega Sindikata slovenskih šol. Izdihnil je ponoči na svojem domu. Čeprav še že nekaj dni pred tem ni dobro počutil, je kljub vsemu opravil vsaj najnujnejše, saj zaradi svoje vestnosti in zavezanosti delu ni mogel mirovati.

Z občuteno žalno sejo so se pokojnika spomnili v dvorani tržaškega liceja »F. Prešeren« številni kolegi, ki se kar niso hoteli sprijazniti z dejstvom, da Pavla Čoka res ne bodo nikdar več videli. Od njega so ostali le lepi spomini in fotografija, ki je stala na mizi ob šopku rož. Veliko občutenih besed o pokojniku je za to priložnost napisala prof. Ester Sferco, vendar sama ni imela moči, da bi se udeležila seje, in je zato njen tekst prebrala Ana Volpi s trgovskega zavoda »Ž. Zois«, šole, na kateri je Čok poučeval, preden se je začel ukvarjati s sindikalnim delom.

Njegovemu spominu se je poklonila tudi Živka Marc, podtajnica SSS, ki je opozorila na pokojnikovo prizadevnost, smisel za

organizacijo in veliko delovno vnemo. Italijanski sindikalni kolegi pa so poudarili, da nameravajo nadaljevati na poti sodelovanja, o katerem so se začeli pogovarjati prav s prof. Pavlom Čokom.

Pokojnik zapušča ženo in dva majhna otroka. Prizadeti družini izreka globoko občuteno sožalje tudi naš list.

Udeleženci žalne seje za Pavlom Čokom

(foto D. Križmančič)

Goriški sindikat slovenske šole razpravljaj o perečih vprašanjih

Odbor Sindikata slovenske šole — tajništvo Gorica je na svoji zadnji seji razpravljaj o organiku, predpisih, o mučni situaciji na šoli I. Trinko, načrtih za združevanje ravnateljstev, težnji po osamosvojitvi slovenske sekcije ITI in še o drugih aktualnih in perečih vprašanjih. Na osnovnih šolah se število učiteljev, vsaj na podlagi sedanjih podatkov, ne bo bistveno spremenilo. Stanje pa je vsekakor vse prej kot rožnato. Na nižji srednji šoli I. Trinko bo odpadel en razred, na višjih pa ne bo paralelk. Obenem, so opozorili člani sindikata, je pod vprašajem tudi obstoj nekaterih drugih osnovnih šol.

Kar zadeva predpise v prve razrede višjih šol so bili člani odbora mnenja, da so dijaki primerno porazdeljeni na vseh višjih šolah. Pet dijakov pa se bo po končanem obveznem šolanju vpisalo v italijanske šole (znanski licej in kmetijska šola).

O sklepih deželne šolske komisije za osamosvojitve slovenske sekcije ITI proti združevanju dveh ravnateljstev tržaških nižjih srednjih šol je poročala S. Klanjšček. Za združitev ravnateljstev in proti osamosvojitvi ITI, piše med drugim v tiskovnem poročilu goriškega dela SSŠ, je glasoval samo prof. A. Lojk in tako javno dokazal svojo »skrb« za slovensko šolo.

Na seji so člani dalje razpravljali tudi o mučni situaciji, ki vlada na nižji srednji šoli I. Trinko, kjer se morajo podpisniki odprtega pisma zagovarjati, ker so se javno in jasno izrekli proti vodstvu te šole.

Na Goriškem sedaj zbirajo gradivo za šolska »Izvestja«, ki naj bi obsegala leta 1985-95. Publikacija bo s slikami in podatki zrcalila šolsko stvarnost v zadnjem desetletju s podatki in slikami. Gradivo zbira odbor, ki mu predseduje prof. L. Budal.

Na seji SSŠ so člani tudi izvedeli, da bo na slovenski sekciji ITI v prihodnjem šolskem letu prišlo do sprememb v številu tedenskih ur. Profesorski zbor tega zavoda je namreč sprejel nekatere nove administrativne programe. Tako se bo urnik skrčil od 39 do 36 ur tedensko.

Odbor bo v prihodnjih dneh odločil, kdo se bo lahko udeležil Seminarja slovenskega jezika in kulture v Ljubljani. Sindikat namreč razpolaga samo z dvema štipendiranima mestoma.

Prihodnja, po vsej verjetnosti zaključna seja Odbora Sindikata slovenske šole, bo konec junija pri družini Rožič v Podgori, pri kateri je Odbor ob zaključku šolskega leta še vrsto let gost.

Razstava beneških likovnih umetnikov v goriškem Kulturnem domu

Od 2. do 19. junija 1994 bo v Galeriji Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass 20) odprta skupinska razstava likovnih umetnikov iz Slovenske Benečije, ki jo prirejata v skupnem sodelovanju Upravni odbor Kulturnega doma in Zveza slovenskih kulturnih društev iz Gorice.

Ob tej priložnosti bodo v goriški galeriji razstavljali naslednji beneški likovni umetniki: Gianni Balus, Gianni Carlig, Diana Crisetig, Lorena de Angelis, Brunetta di Lenardo, Loretta Bordolò, Giacinto Iussa, Teresa Lenardo, Gianni Osganch, Paolo Manzini, Sandra Manzini, Mario Massera, Alvaro Petricig, Paolo Petricig, Claudia Raza, Luisa Tomasetig, Rosina Zufferli in Adolfo Corredig. Uradna otvoritev razstave bo v četrtek, 2. junija, ob 18.30.

Profil slikarja H. Korsiča

V dvorani Kulturnega društva »A. Budal« v Štandrežu so v teh dneh odprli razstavo najnovejših del goriškega slikarja Hermana Korsiča. Gre za njegovo drugo osebno razstavo. Korsič pripada nemirnim slikarjem, v svojih delih pa se je odločil predvsem za socialno vsebino, kar ima na tej razstavi poleg neobičajno in izvirno zasnovanih portretov še poseben poudarek. Najpogostejši motivi so mamila, trgovina z organi, prostitucija, skin-headi, obup in osamljenost človeka. V njegovih umetninah prevladujejo temne, kovinsko hladne barve; le tu pa tam izstopajo svetlejša lise, platna pa so razrezana in raztrgana, slikarsko izdelana tudi na hrbrni strani in preko okvira.

Neobičajnega in izvirnega mladega umetnika je na odprtju razstave v Štandrežu predstavil Milko Rener. Ogled del je možen vsak dan po 19. uri.

POPRAVEK

V prejšnji številki sta se v članku Iva Jevnikarja z naslovom »Še o Jezovem simpoziju« vrinili dve napaki. Vlastja Simončič ni bivši trgovec, ampak bivši tigrovec; ime gibanja, o katerem govori v članku citirani dokument, pa je Slovenska demokratična osvobodilna zveza in ne Slovenska demokratična zveza.

Uredništvo

Na razpolago je še nekaj prostih mest

KOLONIJA V DRAGI

Slovensko Karitativno Društvo SLOKAD iz Trsta organizira že od leta 1947 kolonijo za otroke do štirinajstega leta starosti. Gosti jih v lepi vasi Dragi v dolinski občini, kjer ima na razpolago veliko in udobno stavbo obdano z zelenjem in travniki, kjer se otroci lahko sprostijo, seveda pod nadzorstvom usposobljenega osebja.

V programu so daljši in krajši izleti, kjer mali gostje odkrivajo naravo okrog te lepe vasi ter spoznavajo razne zanimivosti naše pokrajine in dežele. S posebnim avtobusom se trikrat tedensko podajo na kovanje ali pa v slučaju slabega vremena po kraški planoti.

Kolonija v Dragi sprejema vsako leto nad petdeset otrok, s Tržaškega, Goriškega in celo iz Brd.

V večernih urah se otroci sprostijo ob gledanju zanje primernih filmov ali pa organizatorji poskrbijo za predavanje kakega »večnega popotnika, ki bo otroke s svojim pripovedovanjem in diapozitivi, popeljal v različne kraje sveta.

Počitnice v Dragi se bodo letos pričele 5. julija in se zaključile 25. julija. Starši, ki bi želeli prijaviti svoje otroke, lahko pokličejo na telefonsko številko 226117 (040), kjer bodo dobili vsa potrebna navodila. Čeprav je rok za vpis že zapadel, društvo SLOKAD obvešča, da je še nekaj prostih mest na razpolago.

O. Pečar

Poslopje v Dragi, obdano z zelenjem, kjer poteka poletna kolonija

Zaključna šolska prireditev v Laškem

Tudi letos je bila v Selcu tradicionalna šolska prireditev slovenskih učencev v Laškem. Pripravila jo je Posvetovalna komisija za slovenska vprašanja pri Javnem večnamenskem kulturnem središču (C.C.P.P.) s sodelovanjem vrta in osnovne šole. Takšne proslave so pomembne predvsem zato, ker z njimi Slovenci ponovno dokažemo, da smo tu, da obstajamo. Vpliv italijanskega okolja je v Laškem zelo močan, zato je tudi bodočnost tamkajšnjih šol ogrožena, čeprav je letos kar 9 novih predvpištev v vrtec.

Na začetku prireditve so pozdravili Sonja Božič za slovensko komisijo, predsednik CCPP T. Pizzamiglio in didaktična ravnateljica N. Pavlin. Prisoten je bil tudi odbornik za šolstvo občine Ronke F. Miniusi. Sledil je kulturni del prireditve. Uvodoma je zborček vrta po vodstvom učiteljic Egle Korošec in Franke Devetak zapel nekaj prijetnih pesmic, nato pa so otroci iz romjanske osnovne šole uprizorili igrice »Čarodej Pokus«. Osnovnošolčki iz Sovodenj pa so nastopili z lutkovno igrico o strahu. Pod vodstvom učiteljice Egle Frandolič so igrali tudi na Orfove instrumente. Spored se je zaključil z ubranim petjem otroškega zbora »G. Verdi« iz Ronk, ki je pel pod vodstvom M. T. Tomatis.

Sonja Božič je nato predstavila lično glasilo z naslovom »Šolski vrtljak«. V njem je sodelovalo 11 učencev, za katere upamo, da se bodo kasneje, ko bodo nekoliko zrasli, aktivno vključili v kulturno delovanje v Laškem.

Karlo Mučič

Okrogla miza ob 10-letnici Travnika

V goriškem Kulturnem domu je v začetku tega tedna potekala razgibana okrogla miza o množični vseslovenski manifestaciji na Travniku pred desetiimi leti in o tem, kaj se je za našo narodno skupnost v tem času spremenilo. Govorili pa so tudi o prihodnosti in o skupni strategiji, ki jo moramo zavzeti, če hočemo doseči pravice, za katere se že tako dolgo brez uspeha borimo. Pri okrogli mizi so sodelovali Rudi Pavšič, predsednik goriškega dela ZSKD, ki je priredila okroglo mizo, Karlo Devetak (SKGZ), Marija Ferletič (SSO) ter slovenski predstavniki različnih strank — Aleš Figelj, Igor Komel, Vlado Klemše, Viljem Gergolet in Marko Marinčič.

Pogovor z ravnateljem Maksom Gergoletom

Zadovoljivo obračun delovanja hranilnice iz Doberdoba

Kot številni drugi bančni zavodi je tudi Kmečko obrtna hranilnica iz Doberdoba imela pred kratkim svoj izredni in redni občni zbor. V skladu z novo zakonodajo je bilo treba spremeniti ime - odslej se bo imenovala Zadrúžna kreditna banka Doberdob. Nato je bil na vrsti redni občni zbor, na katerem so člani odobrili bilanco. Predsednik Andrej Gergolet je nadvse pozitivno ocenil delovanje v minulem letu. Čisti dobiček je znašal nad 800 milijonov lir, kar je za manjšo banko, kot je doberdobska, velik uspeh.

Nekaj najvažnejših informacij o občnem zboru in o delovanju banke je v intervjuju povzel ravnatelj Maks Gergolet.

Po novih pravilih je moral vaš bančni zavod, kot vse druge hranilnice, spremeniti ime in s tem tudi statut. Kaj je bilo na izrednem delu občnega zbora najpomembnejše?

V prvem, izrednem delu našega občnega zbora smo se preimenovali v Zadrúžno kreditno banko Doberdob. S tem v skladu smo morali tudi spremeniti statut. Med drugim se je bilo treba odločiti tudi za ojačitev fonda za kooperacijo. Po novih zakonih pa gre v slučaju stečaja banke premoženje v državni fond namesto v krajevne. Fond naj bi bil namenjen izobraževanju in usposabljanju novih delovnih moči, vanj pa se bo iztekal delež dobička bank.

Med novostmi naj omenim, da lahko po novem postane član naše banke vsakdo. Prej je bilo članstvo omejeno le na kmete in obrtnike, kot je bilo tudi razvidno iz imena našega zavoda.

Kaj pa bi povedali o rednem občnem zboru, predvsem o bilanci? Je bilo poslovanje v zadnjem letu zadovoljivo?

Poslovanje v minulem letu lahko ocenimo pozitivno, saj imamo nad 800 milijonov lir čistega dobička. Povišek vlog je znašal skoraj 20 odstotkov več kot leto prej. Kot podatek naj povem, da smo presegli 41 milijard lir vlog in 21 milijard lir posojil.

Na rednem delu občnega zbora je bil tudi potrjen del upravnega sveta - predsednik Andrej Gergolet, Arnaldo Ferfaglia in Armando Jarc. Pomembno je tudi, da je bil na tem srečanju prisoten tudi predsednik deželne federacije hranilnic Picco.

Koliko oseb je zaposlenih v vaši banki in ali nameravate odpreti še kako podružnico? Kakšni so vaši načrti?

Svojo podružnico smo odprli lansko leto v Ronkah in trenutno ne načrtujemo, da bi odprli še kako drugo. V naši banki je skupno zaposlenih 9 oseb. Kar zadeva načrte pa trenutno še ne bi mogel veliko povedati. Seveda jih imamo, vendar bo treba videti, kakšne bodo težave z novo zakonodajo. Trenutno še čakamo izvršilne ukrepe osrednjega bančnega zavoda Banca d'Italia.

Ali doberdobska banka lahko posluje tudi s tujino in kakšno je sodelovanje z drugimi bančnimi zavodi v Italiji?

S tujino lahko poslujemo samo posredno in to seveda omejuje naše stike z bančnimi zavodi v drugih državah in tudi v Sloveniji. Banca d'Italia postavlja namreč izredno zahtevne pogoje za poslovanje s tujino.

Doberdobska posojilnica pa ima vsekakor plodne stike z drugimi slovenskimi bančnimi zavodi v Furlaniji - Julijski krajini preko bančne sekcije Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, pa tudi z drugimi bankami v Italiji, saj smo včlanjeni v deželno in vsedrúžavno federacijo hranilnic.

(hj)

V DSI o podobi slovenskega otroka na Goriškem

Na okrogli mizi v Društvu slovenskih izobražencev so prejšnji ponedeljek sodelovali štirje od šestih izvedencev, ki so opravili raziskavo z naslovom »Podoba našega otroka na Goriškem«. Delo je v okviru raziskovalnega instituta SLORI izšlo lansko leto. Emidij Susič, Danilo Sedmak, Aldo Rupel in Marko Jarc so poslušalcem posredovali najpomembnejše izsledke raziskave in rezultate primerjali s stanjem na tržaških osnovnih šolah. Za vse velja, so rekli, da otroci danes premalo berejo in imajo precejšnje težave s slovenščino, čeprav približno polovica govori doma izključno slovensko.

Predsedstvo Kmečko obrtne hranilnice iz Doberdoba na občnem zboru (foto S.R.)

Ivan Budin

Tri četrtine stoletja

(IV.)

Po dveh letih kaplanovanja me je nadškof Sedej povabil na pogovor. Povprašal me je, če znam furlansko. Ko sem mu zanimal, se je začudil, češ še sam zna, čeprav je doma iz Cerknega, medtem ko sem jaz rojen blizu furlanske dežele, a ne znam. Povedal sem mu, da sem srednje šolo obiskoval v Ljubljani in zato nisem imel priložnosti, da bi se naučil furlansko. Nadškof me je mislil nastavit v Merniku, kjer bi imel v cerkvi in pri verouku vse slovensko, a bi v Dolenji (Dolegna) moral imeti vse dvojezično, ker so tam že Furlani.

Nadškof je nato poslal v Mernik Antona Češčonjo. S tistimi ljudmi se je revež mučil skoraj celo generacijo, da bi jih ohranil pri narodni zavesti. Izrazil pa je neprestano zaslíševanja in kazni od fašističnih oblasti, ki so mu zaslegle molitvenike in katekizme. Kljub temu je vztrajal. Za časa stalinizma pa je moral v zapor, ker je nekje v Istri opravljal duhovniško službo brez dovoljenja »ljudske oblasti«.

Ko so Idrijčani leta 1931 zvedeli, da me misli nadškof premestiti v Gore nje polje pri Kanalu, je dopisnik Janez Novakov zbral nad 200 podpisov pod izjavo, da je g. dekan star, zato ne kaže pogosto menjavati kaplanov, saj jih dekan ne more vpeljevati v delo. Zanimivo je, da je kot zadnji peticijo podpisal tudi dekan Arko. Nadškof je takoj odgovoril, da na željo vernikov in dekana ostanem v Idriji.

Naslednje leto je moral nadškof Sedej odstopiti. Kancler msgr. Setničar mi je povedal, kako je prišel v pisarniške prostore in potrj povedal: »Nisem več vaš škof!« To ga je tako prizadelo, da je kmalu umrl. Vatikan je imenoval kot apostolskega administratorja koprškega kanonika Sirottija.

Fašistične oblasti v Idriji so apostolskega administratorja takoj obvestile, kako kaplan ovira asimilacijo. Zato so izrazili željo, naj ga odstrani. Msgr. Sirotti jim je takoj ustregel in mi poslal dekret o imenovanju za kaplana v Hrenovico pri Postojni. Tedaj je postojnska dekanija cerkveno spadala pod upravo goriškega nadškofa. Tako sta se me goriška kvestura in idrijska občina znebili. Za časa mojega kaplanovanja v Hrenovicih je vsa postojnska dekanija prešla tudi cerkveno pod Trst. Vsi duhovniki smo bili inkardinirani v tržaško škofijo. Hrenovška župnija je imela 14 podružnic, če štejemo tudi Razdrto in Ubeljsko, ki sem ju oskrboval iz Hrenovic.

Fašisti mi zdaj niso delali posebnih težav. Le učiteljstvo se je repenčilo, ker sva z župnikom Lavrenčičem vpeljala slovenski verouk po vseh podružnicah. Verouk je seveda bil v cerkvah. Nekoč pa je le prišlo do spopada z učiteljem pri fari. Pri sebi sem namreč imel sestro in sedemletno nečakinjo, ki ji je mama umrla pri šestem porodu. Tega otroka so po vsej sili hoteli vpisati med Piccole italiane. Deklica je takoj pokazala svoj odpor. Naročil sem ji, naj učitelju pove, da ji je vpis v fašistično organizacijo najmlajših prepovedala že pokojna mama. Toda učitelj je razumel, da je kaplan tisti, ki ne dovolj. Namesto na kvesturo so ta primer sporočili apostolskemu administratorju Sirottiju v Gorico. Takrat še nismo bili priključeni tržaški škofiji. Sirotti je dekanu Krhnetu naročil, naj me posvari, češ da je fašistična organizacija za mlade zelo vzgojna. Medtem smo bili priključeni tržaški škofiji in je naš predstojnik postal škof Fogar. Položaj je za nas bil mnogo lažji.

Leta 1935 sem na željo svojih predstojnikov sprejel upravo župnije Vreme, Suhorje in Ostrožno brdo. Nastanil sem se na Suhorju. Z menoj so bili

Kmetijstvo

Biološki ukrepi proti škodljivcem

V intenzivnem kmetovanju se uporablja veliko fitosanitarnih sredstev, kar seveda uniči naravno ravnovesje. V poljedelstvu in intenzivnem sadjarstvu, vinogradništvu, cvetličarstvu in tako dalje, se bomo težko odpovedali uporabi teh sredstev. V domačem vrtu pa si lahko pomagamo tudi z biološkimi pripravki. V prvi vrsti moramo za dobro oskrbovanje tal upoštevati organska gnojila in še zlasti s kompost, saj izboljšuje rast in torej tudi odpornost. Pri tem skušamo tudi tako kombinirati razne kulture, da si vzajemno pomagajo, saj je znano, da bližina nekaterih kultur ugodno vpliva na rast obeh vrst. Ob nizkem fižolu na primer dobro uspevajo rdeča redkvice, repa, zelena, krompir, paradižnik, solata, rdeča pesa, blitva in še kaj. Neugodno pa se razvijajo čebula, česen in por.

Vendar so na vrtovih tudi nekateri škodljivci. Proti polžem na primer lahko ukrepamo na več načinov. Na tiste gredice, ki jih obiskujejo polži, polagamo stare deske in zjutraj polže poberejo. Jogurtove lončke lahko zakopljemo do roba v zemljo in zlijemo vanje malo piva, za vabo. Polže lahko odvrčamo tudi tako, da na izpostavljenih legah sadimo nekatere rastline, ki jih odbijajo. To so čebula, česen, žajbelj in timijan. Tudi gorčica zelo odbija polže. Listne uši sovražijo recimo bližino sivke-lavande, pod sadnimi drevesi pa lahko sadimo kapucinke, in ker listne uši zelo rade

obiščejo to rastlino, jih odvrnemo od dreves. Kadar je listin uši veliko, si lahko pomagamo s škropivom iz kopriv, kar velja za vse vrste uši. To škropivo lahko pripravimo iz svežih ali posušenih kopriv. Če imamo sveže rastline, narežemo en kilogram kopriv in jih namočimo za 24 ur v 10 litrov vode. V primeru posušenih kopriv pa zadostuje od 100 do 200 gramov. Po 24-ih urah tekočino precedimo in z njo poškopimo rastline z vseh strani.

Če je na rastlini veliko uši, bomo morali škropljenje večkrat ponoviti v razdalji nekaj dni. Uši se bomo rešili tudi, če bomo odpravili mravlje, ki pogosto nosijo listine uši na rastline, ker se hranijo z njihovimi sladkimi izločki. Mravlje je zelo težko pregnati z vrta, nekateri menijo, da jih odganjata poprova meta in motovilac. Drevesa bomo tudi zaščitili, če bomo vsaj ob vznožju debela namestili lepilni trak ali v širini kakih desetih centimetrov premazali lubje s kakim lepilom.

Na krompirju se že pojavlja koloradski hrošč in biološki vrtnarji svetujejo, da jih sproti pobiramo z rastlin, baje pa odganja te hrošče hren. Zato nekateri svetujejo, da naj bi na koncih gredic, kjer gojimo krompir, zasadili nekaj korenin hrena.

V boju proti raznim škodljivcem je mogoče uporabiti tudi nekatera druga naravna sredstva, a to bo snov kakega prihodnjega prispevka.

Praznik češenj v Mačkoljah

V Mačkoljah je bil konec prejšnjega tedna jubilejni 30. Praznik češenj, ki ga organizira Prosvetno društvo Mačkolje. Praznik je bil tokrat ob obletnici še posebno slavnosten, poleg zanimivega in bogatega kulturnega sporeda (foto Kroma) in glasbe pa so prireditelji poskrbeli, da slastnih češenj, po katerih je bilo veliko povpraševanje, ne bi zmanjkalo.

»Hiša koroških Slovencev« v Ljubljani

V Ljubljani so v teh dneh odprli »Hišo koroških Slovencev«. Slovesnosti se je poleg slovenskega predsednika Kučana udeležil tudi avstrijski predsednik Thomas Klestil, ki se je ravno tedaj mudil na dvodnevem državnem obisku v Sloveniji. Pobudo za odprtje hiše je dala Mohorjeva družba iz Celovca z namenom, da okrepi povezavo z matico in z željo po večji politični, kulturni in gospodarski prisotnosti v Sloveniji. V »Hiši koroških Slovencev« bodo odprla svoja predstavništva naslednje organizacije in družbe koroških Slovencev: Mohorjeva družba v Celovcu, mednarodna družba za trgovino in udeležbe Krotan, Narodni svet koroških Sloven-

cev, Krščanska kulturna zveza in Slovenska gospodarska zveza.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954. števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega tiska v Italiji

mati, sestra in omenjena nečakinja. Šola je bila v neposredni bližini župnišča. Učiteljica je imela štiriletnega sinčka, ki je zelo rad prihajal v župnišče. Ta učiteljica ni mogla razumeti, zakaj nečakinja ne vstopi v fašistično mladinsko organizacijo. Ljudem je rekla, da mi bo to lahko hudo škodovalo in da bom lahko konfiniran v južno Italijo. Leta 1937 je škof Fogar zadnjič birmoval, in sicer prav v naši dekaniji. Imel sem dva obreda: najprej birmovanje v Vreham prvi dan v tednu, nato na Suhorju, in sicer zadnji dan v tednu. V ostalih dneh so bila birmovanja po drugih župnijah postonske dekanije. Škof Fogar je že tedaj vedel, da je njegova usoda zapečatenata. Tega pa nam ni povedal, govoril je le o sporih, ki jih ima s prefektom in kvestorjem.

Da se je moral posloviti od Trsta, smo zvedeli, ko je že odpotoval v Rim. Naš novi predstojnik je postal goriški nadškof msrg. Carlo Margotti, ki je iz Gorice upravljal še tržaško-koprsko škofijo. Obiskal sem ga in ga naprosil, naj me premesti v goriško škofijo, češ da sem po rodu Goričan. Takrat pa sem bil že župnik v Kubeđu v Istri in sem upravljal še Sočergo in Mavraž. Nadškof Margotti mi je povedal, da je na željo nekaterih goriških duhovnikov inkardiniral iz tržaške v goriško škofijo kaplana Lada Piščanca. Zato trenutno ne more ugoditi moji želji, ker bi tržaški sobratje negodovali. Zato naj potrpi v Istri še kako leto. Leta 1938 pa je postal naš škof msgr. Antonio Santin, ki je bil do tedaj škof na Reki.

Bližal pa se je čas, ko se je začelo pobjiskavati za drugo svetovno vojno. Kubeđ, Sočerga in Mavraž so odmaknjeni kraji, kjer je človek lahko živel v miru. Vsako nedeljo sem se po maši ustavljal z možakarji pred cerkvijo. Izmenjali smo si mnenja in novice. Posebno smo bili prizadeti ob vesteh, da Poljsko po eni strani pritiska Hitlerjeva Nemčija, po drugi pa Stalinova Sovjetska zveza. Septembra leta 1941 sta me obiskala dva Ljubljanačana, ki sta bila aktivista OF. Še prej sta bila pri Virgilu Ščeku v Lokvi. Pri meni sta bila nekaj ur in sem ju zadržal pri obedu. Povedala sta mi, da je bistvo OF v tem, naj bi se vse stranke strnile v enoto, da s skupnimi močmi odženemo okupa-

torja. Stvar se mi je zdela zanimiva, vendar drzna in naivna glede na navidezno nepremagljivost Italije in Hitlerjeve Nemčije.

Dne 6. februarja 1942 sta se pojavila v župnišču politični tajnik iz Dekanov, po imenu Sforza, ter poveljnik karabinerske postaje iz Črnega kala. Imela sta že podatke o omenjenem obisku iz Ljubljane, tako da ni bilo mogoče tajiti. Trdil sem, da sem obiskovalca imel za študenta, ki ju zanima Istra. Po torkih letih ločitve si zdaj lahko dobil prepustnico za potovanje v Ljubljano. Čez nekaj dni me je poklical podčastnik karabinerjev v Črnem kalu in mi očital, da nisem vsega povedal in da je prejšnji zapisnik pomanjkljiv. Sam pa sem vztrajal pri svojih izjavah. Bližala se je Velika noč. Dne 25. marca sem se spovedoval v Truškah, kjer me je čakalo obvestilo, da sem aretiran. Odpeljali so me v Pulj, kjer me je najprej zaslišal podkvestor. Ponovil sem to, kar sem že bil izjavil. Opoldne me je policijski agent pospremil v gostilno na kosilo. Ko sva se vrnila na kvesturo, sem slišal, kako nekdo vpije po telefonu. Agent mi je pojasnil, da kvestor Viola z nekom govori. Pozneje sem zvedel, da je prav takrat obvestil škofa v Trstu, da me morajo aretirati, ker je zadeva zelo resna.

Tržaški škof je izprosil, da so me dali v samostan, kjer naj bi ostal, dokler se zadeva ne bo pojasnila. V spremstvu podkvestorja, policijskega agenta in šoferja sem končno prišel v samostan minoritov. Prav tedaj je bil tu na obisku poreško — puljski škof, ki je bil prej minorit. Ko sem ga zagledal v sprememnici, sem hotel kar planiti k njemu. Tedaj pa je agent zavpil: »Vi ne morete več z nikomer govoriti!« S škofom se je tako porazgovoril podkvestor, medtem ko sva se s policijskim agentom sprehajala po samostanskem hodniku. Končno mi je škof povedal, da sem aretiran in da bom po zaslugi svojega tržaškega škofa ostal kar v samostanu. Dejal mi je, naj si nikar preveč ne jemljem k srcu, češ da bo škof že poskrbel za namestnika, sam pa naj smatram tukajšnje bivanje kot duhovne vaje.

(Dalje)